

Tiiu Jaago 50

16. märtsil tähistas 50. sünnipäeva Tartu Ülikooli kultuuriteaduste ja kunstide instituudi eesti ja võrdleva rahvaluule dotsent Tiiu Jaago, üks tegusamaid ja loovamaid Eesti folkloriste, kelle tööd on saanud rahvusvaheliselt tuntuks. Tema initsiatiivil taastati 1993. aastal TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool kui nüüdissuundadele avatud teadus- ja õppekeskus. Tiiu 1991. aastal kaitstud väitekirjaga eesti regivärsilise rahvalaulu epiteetidest juhatas sisse tema tulemusrikka töö regilaulude uurimises. Sel põlvkondade vahetuse ajal vajab Eesti folkloristika noori uurijaid, kes suudaksid regivärsilisest laulust uuesti vaimustada, sest aeganõudev töö *Vana kandle* köidete ettevalmistamisel ja tüpologia korraldamisel kippusid jätma mulje, nagu oleks regilaul kaetud lootusetult paksu arhiivitolmuga. Tiiu suutis oma õpilasi veenda, et regilaul pole hoopiski

igav, vaid probleemiderohke ja põnev valdkond, mille uurimine on alles algjärgus. Tiiu lühimonograafia *Kuldnaie* (1993) on uurimus regilaulu stiilist, ühe laulutüübi regionaalsetest erijoontest ning lauliku võimalustest teema arendamisel ja oma hoiakute väljendamisel. Tiiu toimetatud artiklikogumikud *Kust tulid lood minule...* (2000) ning *Regilaul – keel, muusika, poeetika* (2001) näitasid kätte uusi suundi selles Eesti folkloristikale olulises valdkonnas, mille uurimine oli tänu noorte folkloristide pealekasvule omandanud sootuks uue ilme. Oma töödes on Tiiu tõstnud esile rahvalaulude ajalist mitmekihilisust, tõlgendusvõimaluste rohkust ning mõtestanud laulupärimuse seoseid ühiskonna, ajaloo ja laulikute elukäiguga.

Tiiu teine uurimissuund sai alguse huvist perepärimuse vastu. Koos Kalev Jaagoga kirjutatud *See olevat olnud... Rahvaluulekeskne uurimus esivanemate lugudest* (1996) juhatab sisse Eesti humanitaar- ja sotsiaalteadustes uuendusliku suuna, mis tegeleb mälestuste ja rahvapärase ajaloo mõtestamisega. Tiiult pärineb ka suuna tabav nimetus 'pärimuslik ajalugu', mis tundub sobivam kui ingliskeelne *oral history*. Rahvapärased mõistetud ajaloo uurimises ei saa ju kirjalikke mälestusi kõrvale jätta, eriti mitte Eestis, kus elulugude suurokogumine on loonud väärtuslikke allikaid. 2001. aastal ilmus Tiiu toimetatud kogumik *Pärimuslik ajalugu*, mis sisaldab artikleid väikerahvaste enesemääratlusest, mineviku mäletamisest, elulugudest, folkloorsetest kangelistest ja veidrikest ning paljust muust. Lisaks eestlastele on autorite hulgas Läti, Venemaa, Soome ja Rootsi uurijaid. 2003. aastal trükivalgust näinud Tiiu koostatud koguteos *Pärimus ja tõlgendus. Artikleid folkloristika ja etnoloogia teooria, meetodite ning uurimispraktika alalt* annab tunnistust koostaja üha avarduvatest uurijahuvideist, mis hõlmavad teaduse kujunemislugu, teadlase suhteid arhiivitektidega ja oma loodud allikatega ning suulise ja kirjaliku kultuuri vahekord. 2008. aas-

tal ilmus järjekordne Tiiu koostatud raamat *Ruumi loomine. Artikleid keskkonna kujutamises tekstides*, mis avab pärimusliku ajaloo, elulugude ja mälestuste ruumi aspekte ja pakub taas avaldamisvõimalusi noortele uurijatele. Tiiu osalusel valmis 2009. aastal ajakirja *Mäetagused* pärimusliku ajaloo teemanumber (nr 43), kust leiab värsked käsitlusi sellest valdkonnast nii Eesti kui ka naabermaade uurijatelt.

Kolmanda uurimissuunana saame Tiiu puhul esile tõsta teoreetilist lähenemist pärimuse uurimisele, mis põimub tema ajaloo huviga. Sellesse valdkonda kuulub paljutsiteeritud artikkel “Rahvaluule mõiste kujunemine Eestis” (1999), tema avaldatud kogumike saatesõnad, samuti mitmed uurimuslikud artiklid Eesti rahvaluuleteaduse suurkujudest. Koos Kristin Kuutmaga toimetatud ingliskeelses eesti folkloristika ja etnoloogia refleksiivses ajaloos (*Studies in Estonian Folkloristics and Ethnology. A Reader and Reflexive History*, 2005) on Tiiu käsitlenud Friedrich R. Kreutzwaldi ja Jakob Hurda tööd ja loomingut, näidates nende uuenduslikkust Eesti rahvaluuleteaduse ajaloos.

Tartu Ülikooli folkloristika eriharus on Tiiu hooles ikka olnud kesksed ained, sealhulgas eriala sissejuhataja kursus, samuti mitmed suurt süvenemist nõudvad magistrirõppe kursused. Ta on loova suhtumisega ja süstemaatiline õppejõud, kes ootab ka üliõpilastelt töökust, süvenemisvõimet ja loovat mõtlemist. Tiiu on ka e-õppe järjekindel arendaja ning edukas väitekirjade juhendaja.

Kolleegid hindavad Tiiut kui uuendusmeelset, suurte võimete ja erakordse töötahtega folkloristi. Õnnitleme ja soovime, et Tiiu teaduslik looming kulgeks endiselt tõusvas joones ja et jätkuks aega ja inspiratsiooni uuteks algatusteks.

Ülo Valk

Euroopa etnobotaanika koostöövõrgustikud

Mullu 4.–15. märtsini leidis Ghentis (Belgia) aset Majandusbotaanika Ühingu (Society for Economic Botany, SEB) Euroopa rakukese esimene kogunemine. Kohal oli 58 osavõtjat (28 neist tudengid) 15 riigist; sealhulgas kõikvõimalikud etnobotaanikaga riivamisi seotud erialade esindajad nagu näiteks farmakoloogid, antropoloogid, biokeemikud, bioloogid, botaanikud jne.

Umbes kuu aega enne kohtumist saatis kohtumise peakorraldaja Mark Nesbitt Kew'i Kuninglikust Botaanikaaiast (Suurbritannia) osalejatele palve esitada kokkuvõtte oma uurimisvaldkonnast, mille alusel määrati üheksa üldteemat. Et aeg oli piiratud, paluti osavõtjatel valida välja kolm arutelurühma ja reastada need prioriteetide järgi. Arutelurühmade eesmärk oli jõuda käsitletavates uurimisvaldkondades ühiste seisukohtadeni ja panna alus edasisele koostööle. Annan edasi arutelude kokkuvõtted teemadest, millest ise osa võtsin (B, C ja F) aga ka kahest mind samuti huvitavast teemast Mark Nesbitti koostatud ülevaate alusel. Kellel suurem huvi,